

OBRAZOVANJE UČITELJA/NASTAVNIKA U SKLOPU UPRAVLJANJA LJUDSKIM POTENCIJALIMA U ŠKOLI

Arlin Gobo

Hrvatski zavod za zapošljavanje Područna služba Pula

arlin.gobo@pu.htnet.hr

Sažetak – Suvremeno društvo, zbog sve većih izazova koje pred njega stavlja, od pojedinca zahtijeva cjeloživotno učenje. Konkurentnost poduzeća i ustanova u suvremenom društvu najviše ovisi o znanju zaposlenika, a najbolji način održavanja konkurentnosti upravo je kontinuirani razvoj zaposlenika. Škole moraju shvatiti i prepoznati važnost kontinuiranog razvoja svojih učitelja i nastavnika. Provedenim istraživanjem utvrđeno je da učitelji i nastavnici iskazuju znatno veće zanimanje za obrazovanjem u odnosu na obrazovanje koje im je ponuđeno. Najveće zanimanje iskazali su za sadržaje iz stručnih znanja kao i za sadržaje iz područja suvremene pismenosti, ali nije zanemarivo ni zanimanje za sadržaje koji pridonose kvaliteti slobodnog vremena, kao ni za sadržaje koji se odnose na pripremu za umirovljenje. Istraživanjem je utvrđeno da postoji statistički značajna razlika između mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja u školi u idealnim i sadašnjim uvjetima.

Ključne riječi: cjeloživotno učenje, obrazovanje odraslih, obrazovanje u poduzeću, cjeloživotno učenje, permanentno obrazovanje u školi

U vrijeme kad se količina znanja svakodnevno ubrzano povećava, pred čovjeka se stavlja obveza cjeloživotnog učenja. Ona znanja koja je čovjek stekao tijekom školovanja ponekad su već ulaskom u svijet rada zastarjela, zbog čega obrazovanje ne prestaje završetkom redovitog školovanja, već se nastavlja cijeli život (Škreblin, 1999.).

Obrazovanje odraslih obveza je svakog društva i u većini suvremenih država postoji razvijen sustav obrazovanja odraslih. Osnivaju se ustanove za obrazovanje odraslih, obrazovanje se organizira u ustanovama redovitog školovanja, a u posljednje vrijeme i sve veći broj poduzeća organizira obrazovanje odraslih provođenjem različitih programa obrazovanja namijenjenih zaposlenicima (Bahtijarević-Šiber, 1999., Deželjin, 1997., Marušić, 2001.).

Većina je poduzeća shvatila da je ulaganje u obrazovanje i razvoj ljudskog potencijala jedan od najvažnijih načina ostvarivanja konkurentske prednosti na tržištu, odnosno, suprotno tome, neulaganje u obrazovanje i razvoj ljudskog potencijala jedan je od ključnih razloga gubljenja konkurentske prednosti i udjela na tržištu rada (Bahtijarević-Šiber, 1999.). U suvremenoj koncepciji upravljanja ljudskim potencijalima svako poduzeće treba svojim zaposlenicima omogućiti obrazovanje i razvoj u svim smjerovima, kako onima koji pridonose povećanju kvalitete i djelotvornosti rada tako i onima koji pridonose kvaliteti života uopće. U mnogim suvremenim poduzećima obrazovanje je sastavni dio profesionalnog razvoja (Milat, 1998.). Obrazovanje u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u poduzeću specifičan je oblik obrazovanja odraslih koji, kao i svaki drugi oblik obrazovanja, treba biti organiziran prema određenim pravilima (Bahtijarević-Šiber, 1996., Marušić, 1990., Kovačić, 2000.). Poduzeća trebaju organizaciji obrazovanja pristupiti s velikom stručnošću, kako bi ono bilo organizirano što kvalitetnije i kako bi ostvarilo postavljene ciljeve (Turković, 1999.). Zbog velike usmjerenosti na obrazovanje zaposlenika mnoga današnja poduzeća postaju najvažnije obrazovne ustanove za obrazovanje odraslih te se za mnoga suvremena poduzeća koristi naziv poduzeća koja uče – učeća poduzeća (Marušić, 1999., Rupčić, 2002.).

Ako škola želi odgovoriti na zahtjeve suvremenog društva, treba u svoj rad implementirati aktivnosti koje se odnose na obrazovanje učitelja i nastavnika. Obrazovanjem učitelja/nastavnika u školi, kao procesom upravljanja ljudskim potencijalima, ostvaruje se razvoj zaposlenika.

Nameće se pitanje ostvaruje li se obrazovanje učitelja/nastavnika u školi, odnosno koliko je u rad škole implementirano obrazovanje učitelja/nastavnika i kolika je za njim potreba? Odgovor na ta pitanja pokušalo se dobiti istraživanjem koje je provedeno u osnovnim i srednjim školama grada Pule.

1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja u ovom radu bio je obrazovanje učitelja/nastavnika u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u školi, u idealnim i sadašnjim uvjetima.

2. Cilj istraživanja

Utvrđiti razliku između implementacije obrazovanja učitelja/nastavnika u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u školi, u idealnim i sadašnjim uvjetima.

3. Instrument istraživanja

Kao metodološki instrument u istraživanju je primijenjen anketni list.

Anketni list namijenjen ispitivanju mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole u idealnim i sadašnjim uvjetima sastojao se od dva dijela:

- prvi se dio sastojao od 10 tvrdnji uz pomoć kojih se ispitivalo mišljenje učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja, u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole u idealnim uvjetima
- drugi se dio sastojao od 10 tvrdnji uz pomoć kojih se ispitivalo mišljenje učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja, u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole u sadašnjim uvjetima.

Za ispitivanje mišljenja upotrijebljena je Likertova ljestvica, koja pruža ispitanicima na odabir jednu od pet mogućnosti (*nimalo se ne slažem, uglavnom se ne slažem, niti se slažem niti se ne slažem, uglavnom se slažem, potpuno se slažem*), kao procjenu vlastitog slaganja, odnosno neslaganja s određenom tvrdnjom.

Polazište prilikom izrade anketnog lista bila je suvremena koncepcija upravljanja ljudskim potencijalima prema kojoj svako poduzeće, ako želi biti uspješno, kvalitetno i konkurentno, treba svojim zaposlenicima omogućiti obrazovanje i razvoj u svim smjerovima (Bahtijarević-Šiber, 1999., Marušić, 1994., 2001.). Zbog toga sadržaji koji se nude u obrazovanju učitelja/nastavnika trebaju biti što raznovrsniji, kako bi mogli biti zadovoljeni interesi svih i kako bi pridonosili povećanju kvalitete rada i života, budući da će osoba koja je zadovoljnija svojim životom i u radu biti uspješnija. Područja obrazovanja koja bi trebala biti zastupljena u upravljanju ljudskim potencijalima u školi jesu sljedeća:

- obrazovanje za rad
- obrazovanje za slobodno vrijeme
- obrazovanje za umirovljenje.

Na prethodnoj se podjeli temeljila i izrada anketnog lista pa su i tvrdnje grupirane s obzirom na navedena područja obrazovanja:

- **Obrazovanje za rad** – sadržaji obrazovanja koji će pridonijeti kvaliteti rada učitelja i nastavnika, ponajprije određena stručna znanja iz područja pedagogije, psihologije i defektologije. Za to su područje veoma važna i znanja koja se odnose na suvremenu pismenost, a koja predstavljaju važan imperativ u radu čovjeka današnjice. Ta se znanja odnose na područja informatike, stranih jezika, pravopisa i pisanog komuniciranja.

- **Obrazovanje za slobodno vrijeme** – sadržaji obrazovanja koji pridonose boljoj kvaliteti života pojedinca, a odnose se ponajprije na zadovoljavanje različitih interesa kojima se obogaćuje slobodno vrijeme zaposlenika (likovna radionica, glazbena radionica, sportska radionica).
- **Obrazovanje za umirovljenje** – sadržaji koji pripremaju pojedinca za umirovljenje, posebno razdoblje njegova života.

U prvom i u drugom dijelu anketnog lista prvih šest tvrdnji odnosilo se na područje obrazovanja za rad (prve tri tvrdnje odnosile su se na stjecanje općih stručnih znanja, a sljedeće tri tvrdnje na razvijanje suvremene pismenosti). Preostale tri tvrdnje, i u prvom i u drugom dijelu, odnosile su se na područje obrazovanja za slobodno vrijeme, a zadnja tvrdnja, i u prvom i drugom dijelu, odnosila se na obrazovanje za umirovljenje.

4. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika čine učitelji/nastavnici osnovnih i srednjih škola grada Pule. Ukupno je u istraživanje bilo uključeno 179 ispitanika.

5. Hipoteza

Polazište u istraživanju činila je nulta hipoteza:

- Razlika između mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja, u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole, u idealnim i sadašnjim uvjetima ne postoji, odnosno razlika se može smatrati slučajnom, dok se statističkim metodama ne utvrdi da ona postoji.

6. Obrada podataka

Anketni je list obrađen postupcima deskriptivne i inferencijske statistike.

Od postupaka deskriptivne statistike primijenjeni su sljedeći:

- izračunavanje frekvencija
- izračunavanje postotaka
- izračunavanje mjera centralne tendencije (aritmetička sredina, mod)
- izračunavanje mjere varijabilnosti (standardna devijacija).

Od postupaka inferencijske statistike primijenjen je sljedeći:

- izračunavanje t – testa.

Postupci deskriptivne statistike primijenjeni su u obradi rezultata mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole, u idealnim i sadašnjim uvjetima.

Postupak inferencijske statistike t –test primijenjen je pri utvrđivanju statistički značajne razlike između mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u radu škole u idealnim i sadašnjim uvjetima.

7. Rezultati istraživanja

Tablica 1. Mišljenja učitelja/nastavnika o sadržajima obrazovanja u sadašnjim i idealnim uvjetima.

Sadržaj obrazovanja	Uvjeti	Stupanj slaganja %					T – test
		Negativan stav		Pozitivan stav			
		1 – %	2 – %	3 – %	4 – %	5 – %	
Pedagogija	Idealni	2,79	5,03	4,47	40,78	46,93	7,58
	Sadašnji	27,93	6,15	9,50	31,28	25,14	
Psihologija	Idealni	2,79	2,79	5,59	34,08	54,75	9,08
	Sadašnji	27,93	8,94	11,17	27,37	24,58	
Defektologija	Idealni	10,61	7,82	13,41	36,87	31,28	10,12
	Sadašnji	44,13	9,50	10,61	25,70	10,06	
Informatika	Idealni	0,56	0	1,12	22,35	75,98	22,99
	Sadašnji	28,49	3,35	5,59	20,67	41,90	
Strani jezik	Idealni	5,03	10,06	13,41	31,28	40,22	16,06
	Sadašnji	55,31	5,59	12,29	10,06	16,76	
Pravopis, pisano komuniciranje	Idealni	8,94	11,73	12,85	37,43	29,05	19,92
	Sadašnji	71,51	8,38	8,94	7,26	3,91	
Likovna radionica	Idealni	21,79	9,50	17,32	26,26	25,14	16,24
	Sadašnji	78,77	10,06	7,82	1,68	1,68	
Glazbena radionica	Idealni	20,67	11,73	18,44	26,26	22,91	16,29
	Sadašnji	78,77	12,29	4,47	2,79	1,68	
Sportska radionica	Idealni	8,38	2,79	13,41	35,75	39,66	15,14
	Sadašnji	53,07	6,70	7,26	14,53	18,44	
Priprema za umirovljenje	Idealni	17,32	7,26	27,93	24,58	22,91	17,46
	Sadašnji	78,21	7,82	9,50	2,23	2,23	

Iz prikazanih rezultata proizlazi da su ispitanici, pri procjeni idealnih uvjeta, u svim tvrdnjama iskazali pozitivan stav u udjelu većem od 50%, osim u dvjema tvrdnjama kod kojih je taj udio nešto manji od 50%. U najvećem udjelu pozitivan stav, veći od 90%, točnije 98,32%, ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni sadržaji iz informatike. Pozitivan stav u udjelu većem od 80% ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni sadržaji iz psihologije (88,83%) i sadržaji iz pedagogije (87,71%), dok su pozitivan stav u udjelu većem od 70% ispitanici iskazali prema organizaciji sportske radionice (75,74%) i prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni sadržaji iz stranog jezika (71,51%). Više od 60% ispitanika iskazalo je pozitivan stav prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni sadržaji iz defektologije (68,16%) i sadržaji iz pravopisa i pisanog komuniciranja (66,48%). Za organizaciju likovne radionice pozitivan je stav iskazalo više od 50% ispitanika, točnije 51,40%. Manje od 50% ispitanika iskazalo je pozitivan stav prema organizaciji glazbene radionice (49,16%) i prema organizaciji programa pripreme za umirovljenje (47,49%). Dakle, najveći interes ispitanici su iskazali za sadržajima iz informatike, a najmanji za pripremom za umirovljenje.

Pri procjeni sadašnjih uvjeta ispitanici su iskazali pozitivan stav u udjelu većem od 50% u trima tvrdnjama, dok u svim ostalim tvrdnjama, u većem udjelu, prevladava negativan stav. U najvećem udjelu pozitivan stav, veći od 60%, točnije 62,57%, ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz informatike. U udjelu većem od 50% iskazali su pozitivan stav prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz pedagogije (56,42%) i psihologije (51,96%). Pozitivan stav, u udjelu većem od 30%, ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz defektologije (35,75%) i prema organizaciji sportske radionice (32,97%). Više od 20% ispitanika iskazalo je pozitivan stav prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz stranog jezika (26,82%). Pozitivan stav, u udjelu većem od 10%, ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz pravopisa i pismenog komuniciranja (11,17%). Prema organizaciji likovne radionice, glazbene radionice, kao i organizaciji pripreme za umirovljenje, pozitivan je stav iskazalo manje od 5% ispitanika.

Pri procjeni idealnih uvjeta negativan se stav kreće od tvrdnji u kojima je on nešto veći od 30%, do tvrdnji u kojima negativan stav iskazuje manje od 10% ispitanika. U udjelu većem od 30% ispitanici su iskazali negativan stav prema organizaciji glazbene radionice (32,40%) i prema organizaciji likovne radionice (31,28%). Više od 20% ispitanika iskazalo je negativan stav prema programu pripreme za umirovljenje (24,58%) i prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz pravopisa i pismenog komuniciranja (20,67%). Negativan stav u udjelu većem od 10% ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz defektologije (18,43%), stranog jezika (15,09%), kao i prema organizaciji sportske radionice (11,71%). U najmanjem

udjelu ispitanici su iskazali negativan stav prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz pedagogije (7,82%), zatim psihologije (5,58%) te informatike (0,56%).

Pri procjeni sadašnjih uvjeta negativan se stav kreće od tvrdnji u kojima je veći od 90% do tvrdnji u kojima je negativan stav iskazalo nešto više od 30% ispitanika. Negativan stav, u udjelu većem od 90%, ispitanici su iskazali prema organizaciji glazbene radionice (91,06%). Više od 80% ispitanika iskazalo je negativan stav prema organizaciji likovne radionice (88,83%) i programu pripreme za umirovljenje (86,03%). Negativan stav, u udjelu većem od 70%, ispitanici su iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz pravopisa i pisanog komuniciranja (79,89%), dok su negativan stav u udjelu većem od 60% iskazali prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz stranog jezika (60,89%). U udjelu većem od 50% ispitanici su iskazali negativan stav prema organizaciji sportske radionice (59,78%) i prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz defektologije (53,63%). U najmanjem udjelu, nešto većem od 30%, iskazan je negativan stav prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz psihologije (36,87%), sadržaji iz pedagogije (34,03%), kao i sadržaji iz informatike (31,84%).

Zaključujemo da su ispitanici u većem udjelu iskazali pozitivan stav pri procjeni idealnih uvjeta u odnosu na sadašnje uvjete i obrnuto, pri procjeni sadašnjih uvjeta u većem su udjelu iskazali negativan stav u odnosu na idealne uvjete.

U prethodnom smo razmatranju utvrdili prema kojim su sadržajima ispitanici u najvećem udjelu iskazali pozitivan, odnosno negativan stav, a sada ćemo pokazati prema kojem su području obrazovanja ispitanici iskazali najveći interes. Naime, tvrdnje u prvom dijelu anketnog lista grupirane su u četiri skupine. Prve tri tvrdnje odnose se na područje koje smo nazvali opća stručna znanja, zatim slijede tri tvrdnje koje se odnose na područje suvremene pismenosti, sljedeće tri na područje slobodnog vremena, dok se zadnje tvrdnje odnose na područje pripreme za umirovljenje. U ovom dijelu rezimirat ćemo potrebu ispitanika za svakim od navedenih područja obrazovanja, u cilju utvrđivanja područja prema kojem ispitanici pokazuju najveći interes i smatraju da bi se obrazovanje u sadržajima iz tog područja trebalo organizirati u školi u idealnim uvjetima, odnosno utvrditi koje je područje u sadašnjim uvjetima najviše zastupljeno u obrazovanju koje se organizira u školi.

Kad promatramo odgovore ispitanika u vezi s procjenom idealnih uvjeta, možemo zaključiti da su za svako od navedenih područja ispitanici iskazali pozitivan stav. Za kategoriju „potpuno se slažem” najveći udio ispitanika (48,42%) odlučio se u tvrdnjama koje se odnose na sadržaje iz suvremene pismenosti (informatika, strani jezik, pravopis i pismeno komuniciranje) i u tvrdnjama koje se odnose na opća stručna znanja (pedagogija, psihologija, defektologija), za što se odlučilo 44,32% ispitanika. U tvrdnjama koje se odno-

se na područje slobodnog vremena (likovna, glazbena i sportska radionica) ispitanici su u identičnom udjelu (29,42%) odabrali kategorije „potpuno se slažem” i „uglavnom se slažem”, dok je za područje pripreme za umirovljenje najveći udio ispitanika (27,93%) odabrao kategoriju „niti se slažem niti se ne slažem”, kojom se iskazuje neutralan stav. Pozitivan stav, odabirom kategorija „potpuno se slažem” i „uglavnom se slažem”, ispitanici su u najvećem udjelu (81,56%) iskazali prema području obrazovanja iz općih stručnih znanja, zatim području suvremene pismenosti, prema kojem je pozitivan stav iskazalo 78,77% ispitanika. Zatim slijedi područje slobodnog vremena prema kojem je pozitivan stav iskazalo 58,84% ispitanika, dok je najmanji udio ispitanika (47,49%) iskazao pozitivan stav prema području pripreme za umirovljenje.

Tablica 2. Mišljenja učitelja/nastavnika o područjima obrazovanja u sadašnjim i idealnim uvjetima.

Područja stupanj slaganja	Uvjeti	1 %	2 %	3 %	4 %	5 %
Opća stručna znanja	Sadašnji	5,40	5,21	7,82	37,24	44,32
	Idealni	33,33	8,19	10,43	28,12	19,93
Suvremena pismenost	Sadašnji	4,84	7,26	9,12	30,35	48,42
	Idealni	51,77	5,77	8,94	12,66	20,86
Slobodno vrijeme	Sadašnji	16,95	8,01	16,39	29,42	29,42
	Idealni	70,20	9,68	6,52	6,33	7,26
Priprema za umirovljenje	Sadašnji	17,32	7,26	27,93	24,58	22,91
	Idealni	78,21	7,82	9,50	2,23	2,23

Negativan stav, koji se iskazuje odabirom kategorija „nimalo se ne slažem” i „uglavnom se ne slažem”, zastupljen je u najvećem udjelu (24,96%) kad se radi o području obrazovanja za slobodno vrijeme, slijedi područje pripreme za umirovljenje za koje je negativan stav iskazalo 24,58% ispitanika. Za područje obrazovanja iz suvremene pismenosti negativan je stav iskazalo 12,10% ispitanika, dok je za područje općih stručnih znanja negativan stav iskazalo 10,61% ispitanika.

Zaključujemo da su ispitanici najznačajnijim percipirali područje općih stručnih znanja, što je dokaz da su svjesni potrebe za stalnim usavršavanjem i stjecanjem onih stručnih znanja koja će pridonijeti kvaliteti njihova pedagoškog rada. Nadalje, percipirali su značajnim znanja iz suvremene pismenosti, što nam pokazuje da su veoma svjesni onoga što suvremeni svijet od čovjeka današnjice traži, a to su znanja iz suvremene pismenosti: informatička pismenost, komuniciranje na stranim jezicima, kao i znanja iz pravopisa i pisanog komuniciranja. Tako visoko rangirana potreba za znanjima iz suvre-

mene pismenosti potvrđuje ono što su utvrdili stručnjaci za ljudski potencijal u američkim poduzećima (F. Bahtijarević-Šiber, 1999.), a odnosi se na činjenicu da čovjeku nedostaju znanja suvremene pismenosti. Na treće mjesto ispitanici su rangirali područje slobodnog vremena. Međutim, iako je rangirano na trećem mjestu, za navedeno područje postoji interes veći od 50%, što pokazuje da su ispitanici prepoznali značaj kvalitete provođenja slobodnog vremena i utjecaj slobodnog vremena na njihov rad te smatraju da bi poslodavac, u ovom slučaju škola, trebao provoditi aktivnosti koje će pridonijeti kvaliteti slobodnog vremena. Na zadnje su mjesto rangirali područje pripreme za umirovljenje iako je i za navedeno područje iskazan značajan pozitivan interes. Taj rezultat možemo objasniti činjenicom da je u istraživanju sudjelovao veći broj ispitanika koji je još uvijek daleko od umirovljenja te ne razmišlja o potrebi za takvim oblikom obrazovanja. Osim toga, priprema za umirovljenje predstavlja i novo područje koje u nas nije u tolikoj mjeri razvijeno i zastupljeno kao u drugim zemljama (u Švicarskoj se, npr. zaposlenici 5 godina prije umirovljenja uključuju u programe pripreme za umirovljenje koje organizira poduzeće u kojem su zaposleni). Navedeni rezultati govore dovoljno sami za sebe, a za sve nadležne ustanove oni su važni podaci o kojem je potrebno razmisliti.

Kad promatramo odgovore ispitanika koji se odnose na procjenu sadašnjih uvjeta, možemo zaključiti da su za svako od navedenih područja ispitanici u najvećem udjelu iskazali negativan stav, osim za područje općih stručnih znanja prema kojem su u većem udjelu iskazali pozitivan stav.

Negativan stav, odabirom kategorija „nimalo se ne slažem” i „uglavnom se ne slažem”, u najvećem su udjelu ispitanici iskazali prema području pripreme za umirovljenje (86,03%), zatim području slobodnog vremena (79,88%); na trećem je mjestu područje suvremene pismenosti (57,54%), a u najmanjem udjelu (41,42%) iskazali su negativan stav prema području općih stručnih znanja.

Pozitivan stav, odabirom kategorija „potpuno se slažem” i „uglavnom se slažem”, ispitanici su u najvećem udjelu iskazali prema području općih stručnih znanja (48,05%), zatim području suvremene pismenosti (33,52%), na trećem mjestu području slobodnog vremena (13,59%) i na zadnjem mjestu području pripreme za umirovljenje (4,46%).

Rezultati pokazuju da se u sadašnjim uvjetima u školi najčešće organizira obrazovanje u sadržajima iz općih stručnih znanja. Razlog najčešće organizacije takva oblika obrazovanja možemo obrazložiti činjenicom da su nadležne osobe odgovorne za provođenje obrazovanja svjesne važnosti kontinuiranog obrazovanja iz općih stručnih znanja, što pridonosi kvaliteti pedagoškog rada učitelja i nastavnika. Sljedeće područje iz kojeg se također organizira obrazovanje jest područje suvremene pismenosti, dakle, i time su osobe nadležne za organizaciju obrazovanja u školi pokazale da su svjesne važnosti koju suvre-

mena pismenost ima u životu suvremenog čovjeka. Važno je istaknuti da se iz područja suvremene pismenosti najčešće provodi obrazovanje u sadržajima iz informatike. Na treće mjesto ispitanici su rangirali područje slobodnog vremena. Međutim, udio ispitanika koji misli da se u sadašnjim uvjetima organizira obrazovanje iz navedenog područja veoma je malen, a i kad se organizira, najčešće je to sportska radionica. Na zadnje mjesto rangirali su područje pripreme za umirovljenje u vezi s kojim manje od 5% ispitanika misli da se organizira u sadašnjim uvjetima. Preporuka je da nadležne osobe koje su zadužene za organizaciju obrazovanja usporede rezultate mišljenja ispitanika o obrazovanju u idealnim i sadašnjim uvjetima te da shvate kako za svako područje postoji veći interes od onog koji se trenutno nudi.

Rezultati mišljenja ispitanika o implementaciji obrazovanja u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima pokazuju da postoji veća potreba za implementacijom u odnosu na sadašnje stanje.

Navedeno dokazuje i izračunata vrijednost t -testa koja je statistički značajna, odnosno koja nam pokazuje da postoji statistički značajna razlika između mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja u školi u idealnim i sadašnjim uvjetima. S obzirom na to da je t -test u svim tvrdnjama veći od granične vrijednosti, zaključujemo da postoji statistički značajna razlika između mišljenja učitelja/nastavnika o implementaciji obrazovanja u idealnim i sadašnjim uvjetima. Razliku smatramo statistički značajnom na razini značajnosti od 0,05 i na razini značajnosti od 0,01, odnosno s 95% i s 99% sigurnošću možemo utvrditi da postoji statistički značajna razlika između mišljenja ispitanika o implementaciji obrazovanja u idealnim i sadašnjim uvjetima. Zaključujemo da je nultu hipotezu potrebno odbaciti jer je dokazano kako postoji razlika u mišljenju ispitanika o implementaciji obrazovanja u sklopu upravljanja ljudskim potencijalima u školi u idealnim i sadašnjim uvjetima.

8. Zaključak

Jedan od najvažnijih oblika upravljanja ljudskim potencijalima jest obrazovanje. Suvremeno društvo traži od svakog poduzeća, a to se svakako odnosi i na školi, da vodi brigu o obrazovanju zaposlenika organiziranjem obrazovanja. Organizacija obrazovanja odraslih započinje prvom fazom andragoškog ciklusa koja se odnosi na utvrđivanje obrazovnih potreba. Da bi se obrazovanje učitelja/nastavnika u školi kvalitetno organiziralo, potrebno je započeti s utvrđivanjem obrazovnih potreba. Upravo se u ovom radu pokušalo utvrditi potrebe učitelja/nastavnika za određenim sadržajima koji bi trebali biti zastupljeni u obrazovanju, kao i utvrditi koji su sadržaji zastupljeni u obrazovanju koje se provodi u školi u sadašnjim uvjetima, odnosno koje su obrazovne potrebe učitelja već ostvarene.

Učitelji/nastavnici u većem su udjelu iskazali pozitivno mišljenje prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni različiti sadržaji u idealnim uvjetima. Pozitivan stav kreće se od onog koji je veći od 90% prema obrazovanju u kojem bi bili zastupljeni sadržaji iz informatike do 47,49% prema programu pripreme za umirovljenje.

Pri procjeni obrazovanja u sadašnjim uvjetima, u udjelu većem od 50%, ispitanici su iskazali pozitivan stav samo prema obrazovanju u kojem su zastupljeni sadržaji iz informatike, pedagogije i psihologije. U svim su ostalim tvrdnjama ispitanici u najvećem udjelu iskazali negativan stav, odnosno mišljenje da se obrazovanje u kojem su zastupljeni sadržaji iz defektologije, stranog jezika, pravopisa i pisanog komuniciranja, te likovna, glazbena i sportska radionica, kao i priprema za umirovljenje ne provodi u školi u sadašnjim uvjetima.

Ako usporedimo dobivene rezultate s procjenom idealnog stanja, možemo utvrditi da su ispitanici iskazali znatno veću potrebu za provođenjem obrazovanja u odnosu na sadašnje stanje.

I na kraju zaključujemo da je istraživanjem utvrđeno kako postoji statistički značajna razlika između mišljenja učitelja i nastavnika o implementaciji obrazovanja u školi u idealnim i sadašnjim uvjetima. Učitelji i nastavnici iskazali su potrebu za provođenjem obrazovanja u školi u kojem bi bili zastupljeni različiti sadržaji te možemo zaključiti da svakako postoji znatno veća potreba za organizacijom obrazovanja u odnosu na njegovo aktualno provođenje.

LITERATURA

- Bahtijarević-Šiber, F. (1999), *Management ljudskih potencijala*, Zagreb: Golden marketing.
- Bahtijarević-Šiber, F. (1996), *Značaj i uloga obrazovanja u poduzeću*, *Računovodstvo i financije*, 42 (5), 109-117.
- Deželjin, J. (1996), *Upravljanje ljudskim potencijalima*, Zagreb: Organizator.
- Kovačić, M. (2000), *Planiranje i provedba trening programa*, *Slobodno poduzetništvo*, 7(15/16), 65-73.
- Marušić, S. (1999), *Menadžemnt promjena i «poduzeće koje uči»*, *Računovodstvo, revizija i financije*, 9 (10), 100-105.
- Marušić, S. (1990), *Strateški plan obrazovanja u poduzeću*, *Zapošljavanje*, 15 (2/3), 174-183.
- Marušić, S. (1994), *Upravljanje i razvoj ljudskih potencijala*, Zagreb: Ekonomski institut.

- Marušić, S. (2001), Upravljanje ljudskim potencijalima, Zagreb: ADECO, Ekonomski institut.
- Milat, E. (1998), Ljudski potencijali i sustav potpunog upravljanja kvalitetom, magistarski rad, Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Rupčić, N. (2002), Poduzeće koje uči – formula za 21. stoljeće, Ekonomski pregled, 53 (9/10), 903-920.
- Škreblin, T. (1999), Cjeloživotno učenje – sudbina suvremenog čovjeka, Obrazovanje odraslih, 43 (1/4), 89-96.
- Turković, I. (1999), Operativno programiranje obrazovanja odraslih, Napredak, 140 (2), 220-229.

TEACHERS' EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN SCHOOLS

Arlin Gobo

Summary – *Modern society imposes the obligation of learning for life, knowledge multiplies very fast, and the challenges are bigger and bigger so that we have to learn continually. The competitiveness of companies and institutions in modern society depends most on the employees' knowledge, and the conclusion can be that the best way to be competitive is the employees' continuous professional development. The schools must understand and recognize the importance of their teachers' continuous professional development. The research carried out established that the teachers are much more interested in further education in comparison with the realization of the same in the present situation. They showed their greatest interest in professional contents as well as in contents in the area of modern literacy, but we should not ignore their interest in contents which add to the quality of free time and in contents related to retirement preparations. The research established that there is a statistically significant difference between the teachers' opinion about the implementation of education processes in schools in ideal and present conditions.*

Key words: *adult education, education in the company, lifelong learning, permanent education at school*